

ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΣΤΟ ΦΩΣ ΜΙΑ ΑΓΝΩΣΤΗ ΠΟΛΗ 30 ΑΙΩΝΩΝ

Πηγή:	ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ	Σελ.:	41,44-45	Ημερομηνία έκδοσης:	06-10-2019
Επιφάνεια:	1528.31 cm ²	Αρθρογράφος:		Κυκλοφορία:	20000
Θέματα:	ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ				

Θεσσαλονίκη

Οι αποκαλύψεις και το μυστήριο με πόλη του 9ου αιώνα π.Χ. ▶4-5

ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ

ΣΤΟ ΦΩΣ ΜΙΑ ΑΓΝΩΣΤΗ ΠΟΛΗ 30 ΑΙΩΝΩΝ

Είχε εξαιρετική ρυμοτομία και οχύρωση, ήταν δίπλα στη Θεσσαλονίκη, κατοικούνταν από Θράκες και παραμένει μυστήριο τόσο το όνομά της όσο και γιατί κατοικήθηκε μόνο από τον 9ο μέχρι τον 6ο αιώνα π.Χ. Ποια είναι τα ευρήματα των αρχαιολόγων.

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΡΙΤΖΑΛΕΟΥ
mritzaleou@ethnos.gr

ΜΙΑ ΑΓΝΩΣΤΗ ΠΟΛΗ, με εξαιρετική ρυμοτομία, πλήρη εμπορική δραστηριότητα και καλή οχύρωση, που κατοικούνταν από θρακικά φύλα και «έβησε» στο τέλος του 6ου π.Χ., την ίδια περίοδο που περνούσαν από εκεί οι Μακεδόνες, ήρθε στο φως λίγο έξω από τη Θεσσαλονίκη. Η τράπεζα (η προϊστορική τούμπα) στα όρια του Νέου Ρυσίου και της Καρδίας καλύπτει μια έκταση 14 στρεμμάτων, έχει οβάλ σχήμα και βρίσκεται σε μια αξιοσημείωτη θέση, με εντυπωσιακή θέα προς όλα τα απαραίτητα στρατηγικά σημεία, δηλαδή προς τον Θερμαϊκό Κόλπο, την κοιλάδα του Ανθεμούντα και το φρούριο της κορυφής του Χορτιάτη, η σημασία του οποίου αποδεικνύεται από την αρχαϊκή εποχή μέχρι τον Μεσαίωνα.

Η ανασκαφή γίνεται από το Διεθνές Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, με την εποπτεία του αναπληρωτή καθηγητή Κλασικής Αρχαιολογίας Μανόλη Μανωλεδάκη και τη χρηματοδότηση του Κοινοφελούς Ιδρύματος «Αλέξανδρος Ωνάσης», και φέτος αποκάλυψε, εκτός από πλήθος κινητών ευρημάτων, κατώτερα τμήματα τοικοδομιών, που σε ορισμένες περιπτώσεις δίνουν μια αρκετά καλή εικόνα δωμάτων ή κτισμάτων, συχνά μάλιστα με δρόμους ανάμεσά τους.

«Εχουμε, δηλαδή, μια υποτυπώδη εικόνα ρυμοτομίας, πολύ σημαντική, αν σκεφτεί κανείς ότι μιλάμε για μια πολύ μακρινή περίοδο, από τον 9ο έως τον 6ο αιώνα π.Χ. Φαίνεται ότι οι τοίχοι του οικισμού ήταν λίθινοι, σε αρκετά μεγάλο ύψος συγκριτικά με άλλες περιόδους, καθώς εκτεταμένα στρώματα πεσμένων λίθων βρίσκονται παντού στον χώρο αμέσως κάτω από το επιφανειακό στρώμα, και σε έναν από τους χώρους αποκαλύφθηκαν δύο θερμικές κατασκευές» λέει στο «Έθνος της Κυριακής» ο καθηγητής Μανόλης Μανωλεδάκης.

Το ερώτημα που ίσως δύσκολα -και πάντως όχι άμεσα- θα απαντηθεί είναι ποια ήταν η πόλη αυτή και ποιοι οι κάτοικοί της, όπως επίσης και γιατί την εγκατέλειψαν τον 6ο αιώνα π.Χ. Σίγουρα πάντως δεν συνδέεται με την ίδρυση της Θεσσαλονίκης από τον Κάσσανδρο το 315 π.Χ., καθώς είχε ήδη από αιώνες εγκαταλειφθεί.

ΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΟ

«Τα μέχρι στιγμής ευρήματα από την τράπεζα, και μάλιστα από όλους τους ανασκαμμένους χώρους της ανεξαιρέτως, δείχνουν ότι ο οικισμός έπαψε να χρησιμοποιείται μέχρι το τέλος του 6ου αιώνα π.Χ. Είναι σημαντικό να υπενθυμίσουμε ότι εκείνη την εποχή (9ος-6ος αιώνας π.Χ.) η περιοχή κατοικούνταν από θρακικά φύλα, ενώ η έλευση των Μακεδόνων τοποθετείται στο τέλος του 6ου αιώνα π.Χ., δηλαδή πάνω-κάτω την εποχή που φαίνεται να εγκαταλείφθηκε ο οικισμός. Τώρα, το αν αυτό είναι απλώς μια χρονική σύμπτωση ή όχι μένει να αποδειχθεί, αλλά θα χρειαστεί ακόμα πολύς καιρός. Ένα άλλο ερώτημα είναι γιατί μια θέση με τέτοια εξαιρετική εποπτεία και στρατηγική σημασία εγκαταλείφθηκε τόσο νωρίς και αν ο πληθυσμός της μεταφέρθηκε κάπου αλλού στη γύρω περιοχή. Αλλά και αυτό θα αργήσει να απαντηθεί» αναφέρει ο κ. Μανωλεδάκης.

Η τράπεζα αποτελείται από δύο επίπεδα, τα οποία «πατούν» πάνω σε ένα ευρύτερο επίπεδο και το υψόμετρο στο ψηλότερο σημείο της θέσης φτάνει τα 136,7 μέτρα. Η αρχική υπόθεση ήταν πως το ενδιάμεσο επίπεδο ήταν μια συνδεδεμένη δίοδος, σήμερα ωστόσο, και με τα νέα ανασκαφικά δεδομένα, η άποψη αυτή απορρίπτεται, αλλά το ζήτημα της σχέσης της άνω τράπεζας με την κάτω τράπεζα είναι δύσκολο, ακόμη και από γεωλογικής άποψης, να ερμηνευτεί.

Πολλά στοιχεία κεραμικής, που ακολουθούν τη χρονολόγηση της τράπεζας, δηλαδή από τον

9ο έως τον 6ο αιώνα π.Χ., έχουν έρθει στο φως, ενώ υπάρχουν και παλαιότερα ευρήματα, καθώς και λιγιστά θραύσματα αγγείων από την κλασική και την ελληνιστική περίοδο (από τον 5ο αιώνα π.Χ. και μετά).

Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί η ανεύρεση ενός μικρού περιπτου σε σχήμα διπλού σφυριού και ενός σφυκωτήρα, κοσμήματος δηλαδή για να πιάνουν τα μαλλιά.

Και τα δύο είναι χάλκινα, και μάλιστα το περιπαιτο είναι ιδιαίτερα σπάνιο και παρόμοια του είναι γνωστά κυρίως στη Θεσσαλία.

ΑΓΓΕΙΑ ΚΑΙ ΛΙΘΙΝΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ

«Ήρθαν στο φως σημαντικές ποσότητες κεραμικής, τροχίλατης και χειροποίητης, τόσο διακοσμημένης (κυρίως με γεωμετρικά μοτίβα) όσο και αδιακοσμητής, από τις οποίες ξεχωρίζουν οι μεγάλοι πιθαμφορείς, εμπορικοί αμφορείς και οινοχόες. Στη μεγάλη τους πλειονότητα τα αγγεία είναι εγχώριας παραγωγής και λίγα είναι τα εισηγμένα. Λιγότερα είναι τα λίθινα αντικείμενα, ενώ δεν έλειψαν αρκετά οστά και όστρεα» προσθέτει ο κ. Μανωλεδάκης.

Η τράπεζα Νέου Ρυσίου-Καρδίας ήταν γνωστή εδώ και περίπου έναν αιώνα, αλλά ποτέ δεν είχε ερευνηθεί συστηματικά και για πρώτη φορά ανασκάπτεται. Περιορισμένης έκτασης επιφανειακές έρευνες έγιναν κατά καιρούς, οι οποίες απέδωσαν ελάχιστα θραύσματα αγγείων της Υστερης Εποχής του Χαλκού και των ιστορικών χρόνων, μέχρι την κλασική περίοδο.

Με τη φετινή ανασκαφή αποκαλύπτονται ο ρυμοτομικός σχεδιασμός, η οριοθέτηση των οικιών, των δρόμων και των εργαστηρίων και επιβεβαιώνεται η καλή οργάνωση που είχε η -άγνωστη ως προς το όνομα- πόλη.

Από την κεραμική ενδιαφέρον έχουν οι πιθαμφορείς, τμήματα από αμφορείς της Ανατολικής Ελλάδας και της Αττικής, τμήματα κορινθιακών αγγείων, λίθινα και μεταλλικά εργαλεία, μεταξύ των οποίων σιδερένιες σφήνες, που ίσως σχετίζονται με εργασίες εξόρυξης λίθου, άγνωστης περιόδου.

Μέχρι στιγμής έχει ανασκαφεί περίπου το 10% της τράπεζας, ποσοστό εξαιρετικά μικρό, και οι αρχαιολόγοι, μαζί και οι φοιτητές του **Διεθνούς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης**, που συμμετέχουν στην ανασκαφή το καλοκαίρι, δηλώνουν πως βρίσκονται μπροστά σε μια πολύ ενδιαφέρουσα αρχαιολογική θέση.

Αν και είναι φειδωλοί στις εκτιμήσεις τους, θεωρούν βέβαιο πως η πόλη εγκαταλείφθηκε τον 6ο αιώνα π.Χ., ενώ είναι ήδη γνωστό πως οι Μακεδόνες, επεκτεινόμενοι από τον πυρήνα του βασιλείου τους στις Αιγές προς τα δυτικά και εκτοπίζοντας σταδιακά τους Θράκες, πέρασαν τον Αξιό ποταμό προς το τέλος του 6ου αιώνα π.Χ. Η σύμπτωση είναι αναμφισβήτητη αξιοσημείωτη.

«Αυτό που με βεβαιότητα μπορούμε να πούμε είναι ότι η τράπεζα Νέου Ρυσίου-Καρδίας είναι ένας πολλά υποσχόμενος αρχαιολογικός χώρος. Η έρευνα θα οδηγήσει σε σημαντικές αποκαλύψεις που θα φωτίσουν περισσότερα στοιχεία για την πόλη. Επιπλέον, θα ρίξουν φως και στην ανθρώπινη παρουσία και στη δραστηριότητά της στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης, αρκετά πριν από την ίδρυση της πόλης από τον Κάσσανδρο, σε μια εποχή δηλαδή που παραμένει ιδιαίτερα σκοτεινή για την περιοχή, λόγω της έλλειψης γραπτών και αρχαιολογικών μαρτυριών» καταλήγει ο κ. Μανωλεδάκης. ●

1 Πιθαμφορείς.

2 Ένα από τα πολλά αγγεία που έφερε στο φως η ανασκαφή.

3 Ο καθηγητής Μανώλης Μανωλεδάκης.

